

Cestující prostředky Dopravního podniku Ostrava mohou platit jízdné bezkontaktními bankovními kartami a „bez papírově“

Ostrava se tak stala po Londýně druhým městem v Evropě vybaveným nejmodernějším odbavovacím systémem

Koordinátor ODIS spustil ve spolupráci s Dopravním podnikem Ostrava (DPO) a společnostmi ČSOB, Mikroelektronika, VISA EUROPE a XT-Card ostrý provoz systému, který umožní cestujícím zaplatit jízdné přímo ve vozidle DPO, pouhým přiložením jakékoliv bankovní karty VISA nebo Mastercard. Autobusy, tramvaje i trolejbusy ostravského DP jsou u každých vstupních dveří vybaveny validátory, které nově umožňují cestovat nejen s využitím již známé ostravské čipové karty ODISka s nahranou elektronickou jízdenkou, ale i s jízdným uhrazeným bezkontaktní bankovní kartou. Cestující jednoduše kartu přiloží k validátoru, podobně jako v obchodě přikládá kartu ke čtečce, a validátor zobrazí její přijetí. Nyní lze tímto způsobem zaplatit elektronickou přestupní a elektronickou nepřestupní jízdenku, další tarify budou postupně následovat.

Řešení umožňující použití bankovních karet v ostravské MHD bylo realizováno na základě vyhlášení výběrových řízení Koordinátorem ODIS s.r.o. v srpnu 2015 s názvem „Výběr poskytovatele služeb zprostředkování karetních transakcí pro odbavení cestujících“ a Dopravním podnikem Ostrava v únoru 2016 s názvem „Odbavení cestujících ve vozidlech MHD prostřednictvím bankovních karet“.

Celý systém tvoří v podstatě tři části:

- I. validátory (čtečky karet), které společně s jejich softwarem dodala společnost Mikroelektronika,
- II. Dopravní back-office, který transakce bankovními kartami zpracovává (naprogramovaný firmou XT-Card),
- III. provázaný s Clearingovým centrem Moravskoslezského kraje, který pro Koordinátora ODIS rovněž vyvinula XT-Card.

Tato provázanost je důležitá pro rozúčtování (rozdělení) tržeb, které v dohledné době umožní platby bankovními kartami také u dalších dopravců v rámci ODIS (DPO je prvním z těchto dopravců). Nejde tedy o jednoúčelový systém, ale o komplexní řešení, které bude postupně zavedeno v celém Moravskoslezském kraji.

Nyní je v 613 vozidlech Dopravního podniku Ostrava instalováno 2139 odbavovacích terminálů řady VEGA CVB25. Systém využívá 615 modemů s GSM komunikací a softwarové vybavení (Back-office) pro správu a komunikaci odbavovacího systému včetně přípravy a zpracování dat. Tyto terminály jsou využívány od roku 2015 pro odbavení bezkontaktní kartou „ODISka“ a nyní jsou schopny rovněž akceptovat bezkontaktní bankovní karty standardu EMV. Ostravský způsob úhrady jízdného je tak v České republice zcela unikátní a v rámci Evropy po Londýně druhým úspěšně realizovaným. V ostatních odbavovacích systémech v ČR, kde lze platit bankovní kartou, si cestující navolí na dotykové obrazovce

požadovaný tarif a po přiložení karty mu terminál vytiskne jízdní doklad včetně informace, jaká částka mu bude odečtena z jeho účtu. U nového ostravského řešení papírová část transakce odpadá.

Platba kartou v praxi funguje tak, že validátor zaznamená přiložení karty a nejdříve vyhodnotí, zda se karta nenachází na tzv. blacklistu*. Poté je informace o přiložení karty odeslána z validátoru prostřednictvím ČSOB do vydavatelské banky. Ta provede autentizaci karty, a poté je informace o schválení platby odeslána do Dopravního back-office.

**Systém v pravidelných intervalech stahuje a ukládá tzv. blacklist - seznam karet, u kterých se po přiložení k validátoru zjistí, že nemají dostatečnou hotovost nebo byly vydavatelem blokovány. Kartami na tomto seznamu nelze transakci provést.*

Dopravní back-office, který je v provozu 24 hodin denně, přijímá všechny informace o přiložení karet a provádí jejich zpracování, rozpoznává, zda se jednalo o přestupní nebo nepřestupní jízdenku a na základě těchto informací stanovuje pro cestujícího nejvýhodnější cenu jízdného. A právě toto, tzv. autocapping, je další „kontinentální“ premiérou. Obdobně je počítáno jízdné v Evropě pouze v Londýně. Pokud cestující například zakoupil během tzv. dopravního dne (tedy od 03:00 do 02:29 hod. následujícího dne) bankovní kartou jízdenky v ceně přesahující cenu Denní jízdenky, bude mu započtena pouze cena Denní jízdenky. Odpadá tak starost s volbou správné jízdenky, což nejvíce ocení zejména návštěvníci. Na závěr zpracování dat vytváří Dopravní back-office platební příkazy pro jednotlivé karty, které jsou zasílány do banky. Z banky pak obdrží informaci o realizaci těchto platebních příkazů, takže má i zpětně o svých jízdách dokonalý přehled.

Pro držitele karet vytvořil XT-Card v rámci systému webového rozhraní, které umožňuje držiteli karty prohlížet jednotlivé transakce a podívat se, z jakých položek se skládá zúčtovaná částka za každý den, případně zkontrolovat, zda částka na výpisu z účtu odpovídá provedeným jízdám. Při designu webových stránek byl opět kladen důraz na uživatelskou jednoduchost a přehlednost zobrazovaných informací.

Pro přístup do webového rozhraní se musí držitel karty zaregistrovat, k registraci postačí e-mail, který slouží jako login uživatele a bankovní karta. Držitel karty provede při registraci fiktivní platbu jedné koruny, která mu ale nebude účtována, tato fiktivní platba se provádí z důvodu ověření platnosti karty. K jednomu e-mailovému účtu je pak možno přiřadit více karet. Pomocí webového rozhraní může držitel karty také zažádat (maximálně jednou denně) o odstranění karty z blacklistu, pokud důvody umístění na blacklist pominuly. Žádost je vyřízena on-line, takže držitel karty ihned vidí výsledek, zda kartu bylo možné z blacklistu odstranit či nikoliv. Zároveň je pro případ, že tak neučiní sám uživatel, nastavena na 4. a 14. den v měsíci rutina pro automatické odstraňování karet z blacklistu v případech, kdy důvod umístění již pominul.

Rovněž pokud cestující potřebuje daňový doklad, může si ho ke každé elektronické jízdence vytisknout právě z webového rozhraní. Přes webové rozhraní Dopravního back-office je možné podat reklamaci,

aniž by držitel karty musel kamkoliv chodit. Stačí vybrat ze seznamu transakcí tu, kterou chce reklamovat, zadat důvody reklamace a kliknout na tlačítko „Odeslat reklamaci“.

Webové rozhraní je pouze doplňkovou, volitelnou službou a platby kartou jím nejsou nijak ovlivněny nebo na něj vázány. Platit kartou lze tedy samozřejmě i bez registrace v tomto rozhraní. Při kontrole revizorem jsou validátory přepnuty do módu přepravní kontroly. Cestující, který se prokáže bankovní kartou, může být revizorem vyzván k opětovnému přiložení karty k validátoru. V tomto módu se po přiložení karty zobrazí seznam evidovaných přiložení této karty. Revizor také může být vybaven přenosným kontrolním zařízením, na které si, po vstupu do vozidla, nahraje z libovolného validátoru, pomocí NFC komunikace, seznam všech přiložení ve vozidle a kontrola pak může proběhnout přiložením bankovní karty ke čtečce kontrolního zařízení přepravního revizora.

Nový dopravní systém je samozřejmě navržen s ohledem na informační bezpečnost a ochranu osobních údajů. Komunikace s bankou je šifrovaná, samotný Dopravní back-office neshromačňuje, nezpracovává a neuchovává žádné osobní údaje, a ani při registraci nejsou žádné osobní údaje zadávány. Nikde není vedeno jméno uživatele ani celé číslo jeho bankovní karty. Systém nepracuje s úplným číslem bankovní karty, ale s jeho zašifrovanou podobou, tzv. tokenem, k jehož dešifraci vlastní klíč banka, takže ani správce Dopravního back-office neví, jaká čísla bankovních karet se v systému pohybují. Dopravní back-office má k dispozici pouze prvních 6 a poslední 4 číslice z čísla karty, které se využívají např. při řešení reklamací.

###

Cestujícím informace o novince poskytnete [Dopravní infocentrum ODIS, Poděbradova 2, Ostrava – Moravská Ostrava \(zastávka Karolina\)](#).

